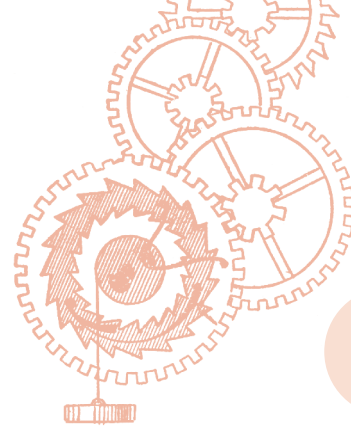

Mister Spanishen ehorzketa

NAGORE
IRAZUSTABARRENA
URANGA

Marfa (AEB), 1954. Texasko basamortuko herri horretako Blackwell lehen hezkuntzako eskolan haurrak zeremonia berezi batean parte hartzera behartu zituzten. Irakasleek paper zatiak banatu zizkieten eta bertan zera idazteko eskatu: "Ez dut espainieraz hitz egingo, ez eskolan, ezta atsedendian ere". Paper zati guztiak kutxa batean sartu zituzten. Ondoren, ikasle guztiak prozesioan patiora irten ziren eta kutxa AEBetako banderaren ondoan egindako zulo batean sartu zuten. "The burial of Mister Spanish" deitu zioten ekintzari.

1954an bertan, AEBetako Auzitegi Gorenak irizpena eman zuen eskola publikoetan segregazioa ezartzen zuten legeak konstituzioaren kontrakoak zirela. Baina erabaki hura praktikara eramateko 11 urte behar izan ziren; 1965ean eskola berri bat eraiki zuten Marfan, eta Blackwell eskola segregatuko haurrak, mexikar jatorrikoak, herriko gainerako haurrekin batera ikasten hasi ziren bertan.

Eskolan afroamerikarrek jasaten zuten diskriminazioa legez aginduta zegoen arren, mexikar jatorriko ikasleekin ez zen gauza bera gertatzen; eskola barrutiek erabakitzen zuten haur latinoekin zer egin. Eta mugaz gertuko estatuetan, Kalifornian, Arizonan, New Mexikon edo Texasen, gehienek segregazioaren aldeko hautua egin zuten. "Mexikarren eskolak" zabaldu zituzten 1940ko hamarkadan; Texas estatuan soilik 120 herri eta hiritan ireki zituzten horrelakoak.

BLACKWELL SCHOOL ALLIANCE

Marfako (Texas, AEB) Blackwell mexikarrentzako eskola segregatuko jolastokia. 1954an patio horretan "mister spanish" ehortzi zuten sinbolikoki, haurrek gaztelaniaz hitz egin ez zezaten.

Gaztelaniaz hitz egiten tematzen zirenak zigortzen zituzten, baina gehienetan ez zen halakorik gertatzen, "asimilazioa" sotilagoa eta sakonagoa izaten baitzen. Jattetxeetan "Txakurrak eta mexikarrak debekatuta" zioten kartelak ohikoak ziren garaian, eskoletan txurien eta klase ertainaren baloreak sartu zizkieten, mexikar jatorriko haurrek omen zeukaten "ezgaitasun linguistikoa" zuzentzeko aitzakiaz.

Garai hartan Texasko eskola segregatu batean ikasi zuen Janie Martinezek bere esperientzia kontatu die berriki Texas-San Antonio unibertsitateko ikerlariei: "Ez nuen espainieraz hitz egin nahi, ez nuen mexikarrek bezala jantzi nahi". Eskolan graduatu zenean diplomana "Janie" idazteko

eskatu zuen, "Juanita"-ren ordez. Gerora, seme-alabei ez zien gaztelania irakatsi eta gaur egun horrekin damututa dago.

Mexikar jatorriko beste guraso batzuek ez zuten damurik izan. Mexikoko mugatik hurbil "escuelita" delakoak sortu zituzten beren poltsiko mehetik nola edo hala finantzatuta. Formakuntza eta esperientzia zeukaten irakasleak Mexikotik ekartzen zituzten, haurrek kalitateko hezkuntza espainieraz ere jaso zezaten.

Baina hori ez zen nahikoa izan segregazioaren eta asimilazioaren ondorioak leuntzeko. Mexikarren eskoletan ikasitakoen belaunaldian %75 inguruk daki edo zekien espainieraz eta hiru belaunaldi geroago, haien oinordekoen %20k besterrik ez. ●

TEAM NINJA

XIX. mendeko Japonia bideojokoan

Duela aste batzuk Sony etxeak *Rise of the Ronin* bideojokoa kaleratu du, eta adituek jokoaren kokapen historikoa nabarmendu dute orduz geroztik. Jokoa XIX. mende erdialdeko Japonian kokatuta dago, Yokohama, Edo eta Kyoto inguruetan.

Edo aroaren azken urteak izan ziren haiiek, Bakumatsu esaten zuten urte odol-

tsuetan. Azken shogunak kontzesioak egin zituen europarrei Japonia hermetikoan sartzen uzteko. Azken samurietako askok shogunaren aurka egin zuten eta atzerritarak egozteko borrokatu ziren.

Jokoaren sortzaileek "aldaketa dinamiko handiko" garaia aukeratu dute, "jokalariei aukera eta askatasun sentsazioa eskaintzeko". ●